

YA LỐP

Tiêu chí : A1, A2 & A3

Tỉnh: Đắk Lắk
Tình trạng bảo vệ: Không

Vĩ độ: 13°19'N
Kinh độ: 107°43'E
Diện tích: 30.000 ha
Độ cao: 100-711 m so với mặt biển

VCĐH/ PVCĐH:

Không

Cảnh quan ưu tiên:

DF4 - Rừng khô vùng bình nguyên phía đông

Mô tả chung

VCQT này nằm trong lưu vực sông Mê Kông sát với biên giới Cam-pu-chia. Đây là khu vực bao gồm các sinh cảnh tự nhiên tương đối ít bị tác động nằm giữa sông Ya Lốp ở phía bắc và sông Ea H'Leo ở phía nam. Toàn bộ dải rừng ở bờ phía nam của sông Ea H'Leo cũng nằm trong ranh giới của VCQT này. Hầu hết địa hình của VCQT Ya Lốp tương đối bằng phẳng ngoại trừ một số quả đồi thấp ở phía tây bắc của vùng. Kiểu thảm thực vật chủ yếu trong VCQT là rừng rụng lá, ngoài ra còn có một số diện tích nhỏ rừng bán thường xanh và thường xanh phân bố dọc theo các sông suối trong vùng. Nét đặc trưng của VCQT này là hàng loạt các đầm sừng bờ dọc theo sông Ea H'Leo. Về phía bắc, VCQT Ya Lốp tiếp giáp với VCQT Chư Prông của tỉnh Gia Lai.

Khu hệ chim: Những nét chính

VCQT Ya Lốp là nơi có những dải rừng ven sông còn giữ được trạng thái nguyên vẹn nhất ở các vùng đất thấp của Việt Nam. Sinh cảnh này là nơi sinh sống của nhiều loài chim đang hoặc gần bị đe dọa tuyệt chủng trên toàn cầu như Diều cá đầu xám *Ichthyophaga ichthyaetus*, Diều cá bé *I. humilis* và Điêng điêng *Anhinga melanogaster*. Ngoài ra, còn có một số loài đang hoặc gần bị đe dọa tuyệt chủng trên toàn cầu khác cũng được ghi nhận tại khu vực là Kền kền Bengal *Gyps bengalensis* và Kền kền đầu đỏ *Sarcogyps calvus*. Trong đó, Kền kền Bengal là loài bị đe dọa ở mức Tối nguy cấp và mới được ghi nhận tại một khu vực khác ở Việt Nam là VCQT Chư M'Lanh. Do VCQT Ya Lốp là một phần của một vùng sinh cảnh tự nhiên liên tục rất rộng lớn, tiềm năng bảo tồn lâu dài các loài chim quan trọng tại khu vực này chắc chắn sẽ cao hơn những khu vực bị cô lập khác.

Loài	Tiêu chí VCQT	Tình trạng	VCQT khác	Ghi chú
Kền kền Bengal <i>Gyps bengalensis</i>	A1, A3	CR	1	Hai lần quan sát thấy một cá thể vào tháng 6/1997 ¹ .
Cồng <i>Pavo muticus</i>	A1, A3	VU	8	Quan sát được một cá thể và tìm thấy lông đuôi của loài này vào tháng 6/1997 ¹ . Nhiều lần ghi nhận loài này trong tháng 3/1998 ² .
[Sếu cổ trụ <i>Grus antigone</i>]	A1	VU	5	Trong chuyến điều tra năm 1997, dân khai thác gỗ đã cung cấp thông tin về sự tồn tại của loài này tại khu vực ¹ .
Già đẫy Ja-va <i>Leptoptilos javanicus</i>	A1	VU	7	Hai cá thể đơn lẻ và một nhóm ba cá thể đã được ghi nhận vào tháng 6/1997 ¹ . Ngoài ra, quan sát được ba cá thể ở sông Ea H'Leo vào tháng 2/1998 ² .
Diều cá bé <i>Ichthyophaga humilis</i>	A1	NT	6	Hai cá thể, chỉ có một con được xác định chắc chắn là loài này, được quan sát khi bay dọc sông Ea H'Leo vào tháng 2/1997 ¹ .
Diều cá đầu xám <i>Ichthyophaga ichthyaetus</i>	A1	NT	8	Một cá thể được quan sát vào tháng 6/1997 ¹ . Một đôi được quan sát khi đang khoe mẽ ở gần sông Ea H'Leo vào tháng 2/1998 ² .
Kền kền đầu đỏ <i>Sarcogyps calvus</i>	A1, A3	NT	3	Nhiều lần quan sát được loài này trong tháng 6/1997 ¹ .
Cắt nhỏ họng trắng <i>Polihierax insignis</i>	A1, A3	NT	4	Quan sát thấy 4 cá thể và một đàn 4 con vào tháng 6/1997 ¹ . Loài này cũng được ghi nhận trong thời gian tháng 2-5/1998 ² .
Điêng điêng <i>Anhinga melanogaster</i>	A1	NT	9	Một cá thể được quan sát khi bay dọc sông Ea H'Leo vào tháng 6/1997 ¹ .
Rồng rộc vàng <i>Ploceus hypoxanthus</i>	A1	NT	3	Nhiều lần quan sát được một vài cá thể và tìm thấy ba chiếc tổ đang làm dở của loài này trong tháng 6/1997 ¹ .

Ghi chú: [ ] = ghi nhận chưa được kiểm chứng.

Loài chỉ phân bố trong một đơn vị địa sinh học: Khu vực này đáp ứng tiêu chí A3 do có 20 loài chỉ phân bố trong Đơn vị Địa Sinh học Vùng Nhiệt đới khô In đô - Mã lai (11). Xem Phụ lục 4 để biết chi tiết.

Các loài khác đang được quan tâm bảo tồn

Loài	Tình trạng	Loài	Tình trạng
Khỉ đuôi lợn <i>Macaca leonina</i> ¹	VU	Nai cà-toong <i>Cervus eldi</i> ¹	VU
[Khỉ mặt đỏ <i>Macaca arctoides</i>] ¹	VU	Bò tót <i>Bos gaurus</i> ¹	VU
[Vọc và <i>Pygathrix</i> sp.] ¹	DD/EN	Bò rừng <i>Bos javanicus</i> ¹	EN

Ghi chú: [ ] = ghi nhận chưa được kiểm chứng.

Các mối đe dọa đối với đa dạng sinh học

VCQT Ya Lốp hiện nay đang thuộc sự quản lý của Lâm trường Ya Lốp, trước đây, nhiều diện tích rừng trong VCQT đã từng là đối tượng khai thác gỗ thương phẩm. Tuy nhiên, ảnh hưởng của việc khai thác gỗ lên chất lượng rừng tự nhiên trong VCQT không có vẻ quá nghiêm trọng, hầu hết các diện tích rừng ven sông Ea H'Leo và Ya Lốp đều đang ở tình trạng tương đối tốt¹.

Mối đe dọa chính đối với tính đa dạng sinh học của VCQT Ya Lốp là tốc độ gia tăng dân số quá nhanh kéo theo đó là việc mở rộng các diện tích canh tác nông nghiệp dọc hai con sông Ya Lốp và Ea H'Leo. Ngoài việc trực tiếp làm mất sinh cảnh, sự gia tăng dân số tại khu vực chắc chắn sẽ tạo ra sức ép lớn hơn lên các nguồn tài nguyên của VCQT bởi hàng loạt các hoạt động như khai thác gỗ, thu hái lâm sản phi gỗ (LSPG), chăn thả gia súc trong rừng, săn bắn và đánh cá¹. Các khu dân cư định hình bên trong VCQT dọc theo các tuyến đường khai thác gỗ¹, và do đó, việc xây dựng thêm bất cứ con đường nào trong VCQT cần được coi là mối đe dọa tiềm năng rất nghiêm trọng.

Mối đe dọa	Độ nghiêm trọng
Thâm canh nông nghiệp	• • •
Đánh bắt / nuôi trồng thủy sản	•
Phá rừng vì mục đích thương phẩm	• •
Chăn thả gia súc trong rừng	•
Săn bắn	• •
Phát triển cơ sở hạ tầng	• •
Khai thác chọn gỗ / củi	•
Khai thác không bền vững LSPG	•

Các hoạt động bảo tồn

- Đến nay chưa có hoạt động bảo tồn nào được thực hiện tại khu vực.

Kiến nghị

- Cần mở rộng ranh giới của Vườn Quốc gia Yok Đôn về phía bắc sát ranh giới với tỉnh Gia Lai để và nối Yok Đôn với Khu đề xuất bảo tồn thiên nhiên Chư Prông^{2,3}.
- Cần thiết lập một hệ thống trạm gác và thực hiện các tuyến tuần tra là cơ sở cho việc thực thi quy chế quản lý bảo vệ rừng tại VCQT này.
- Cần thực hiện các biện pháp tổng hợp để ngừng việc bố trí dân cư và phát triển sản xuất nông nghiệp dọc các sông Ya Lốp, Ea H'Leo và các khu vực khác bên trong VCQT.
- Trước khi thực hiện các dự án phát triển cơ sở hạ tầng tại khu vực, nhất là việc mở đường, cần có báo cáo đánh giá tác động môi trường và các biện pháp giảm thiểu tác động phù hợp cần phải được tuân thủ trong quá trình thực hiện dự án.

Tài liệu tham khảo

1. Le Xuan Canh, Pham Trong Anh, Duckworth, J. W., Vu Ngoc Thanh and Lic Vuthy (1997) *A survey of large mammals in Dak Lak province, Vietnam*. Hanoi: WWF Indochina Programme and IUCN.
2. Brickle, N. W., Nguyễn Cử, Hà Quý Quỳnh, Nguyễn Thái Tự Cường và Hoàng Văn Sơn (1998) *Hiện trạng và phân bố của loài Công Pavo muticus ở tỉnh Đắk Lắk, Việt Nam*. Hà Nội: Chương trình BirdLife Quốc tế tại Việt Nam.